

A rászorultsági elv érvényesítésére irányuló stratégia alkalmazása az RRF-1.2.1-2021-2021-00001 azonosítószámú „Digitális oktatáshoz való egyenlő hozzáférés feltételeinek biztosítása a tanulók és a pedagógusok számára” című projekt keretében tanulók személyes használatába adható notebookok kiosztása során

1. A dokumentum célja

Az RRF-1.2.1-2021-2021-00001 azonosítószámú „Digitális oktatáshoz való egyenlő hozzáférés feltételeinek biztosítása a tanulók és a pedagógusok számára” című projekt (a továbbiakban: „Projekt”) keretében Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve szerint ún. rászorultsági elvet alkalmazó stratégiát szükséges kialakítani, melyet a tanulók személyes használatába kerülő notebookok kiosztása során kell alkalmazni. Jelen dokumentum a Nemzeti Hatóság és a Szakpolitikai Felelős e stratégiával kapcsolatos elvárásai alapján és az előzményprojekt (EFOP-3.2.4) tapasztalatainak felhasználásával készült.

2. A rászorultsági elv kialakítását megalapozó stratégiai dokumentumok

- 2.1. **Köznevelési Stratégia:** Az Európai Unió számára készített köznevelési stratégia (2021-2030) a méltányos, egyéni sajátosságokat figyelembe vevő közneveléssel összefüggésben kiemelten foglalkozik az alulteljesítők, korai iskolaelhagyók arányának csökkentésével, az esélyteremtéssel, integrációval, felzárkózással. A dokumentum a korai iskolaelhagyást befolyásoló egyik legfontosabb tényezőként a **halmozottan hátrányos helyzetű**, a sajátos nevelési igényű, illetve a beilleszkedési és magatartási nehézséggel küzdő **tanulók arányát** nevezi meg; minél magasabbak ugyanis ezek az arányok, annál nagyobb lehet annak a valószínűsége, hogy az adott feladatellátási helyen a lemorzsolódás aránya is magas lesz. Ennek köszönhető, hogy az alulteljesítőkkel, korai iskolaelhagyással kapcsolatos legfontosabb fejlesztési irányok között megjelenik többek között a **hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, illetve sérülékeny tanulói csoportok iskolai sikerességét támogató erőforrások** további fejlesztése, illetve a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára alap- és **digitális, idegennyelvi kompetenciákat fejlesztő programok** megvalósítása. Érdemes kiemelni továbbá a digitális kompetenciák és szolgáltatások fejlesztéséhez kapcsolódó legfontosabb fejlesztési irányok közül **az intézményi digitális infrastruktúra és eszközpark folyamatos fejlesztését**, szakszerű karbantartását és stabil működési feltételeinek megteremtését, **különös tekintettel a leghátrányosabb térségekre**, valamint a **digitális infrastruktúra és a digitális kompetenciák kiemelt fejlesztését esélyteremtés céljából a rászoruló, nehéz helyzetű tanulók felzárkóztatása érdekében**.

2.2. **Nemzeti Digitalizációs Stratégia:** A 2022-2030 közötti időszakra szóló stratégia „átfogó célja, hogy Magyarország a gazdaság, az oktatás, a kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenység, illetve a közigazgatás területén felismerje és kihasználja a digitalizációban rejlő lehetőségeket, ezzel jelentős mértékben járulva hozzá az ország versenyképességének és a polgárok jólétének növekedéséhez” (8. o.). A dokumentum kiemeli, hogy **a digitalizáció terjedése elősegíti az izolációban élők, a szociálisan hátrányos helyzetűek, valamint a fogyatékossgal élők digitális esélyegyenlőségét, valamint az oktatáshoz való hozzáférés terén növeli az esélyegyenlőséget.** Ugyanakkor a veszélyek között azonosítja többek között azt a ténytet, hogy „az elmaradó digitális kompetencia-fejlesztés tovább súlyosbítja a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek leszakadását, ellehetetleníti munkaerőpiaci integrációjukat” (82. o.). Az NDS átfogó céljának megvalósulását pillérenkénti célkitűzések támogatják. A Digitális kompetencia pillér keretében például a digitálisan felkészült munkavállalók arányának, illetve az IT szakemberek (különösen a nők) számának növelése és a digitális értelemben leszakadók körének csökkentése jelenik meg célként **a lakosság digitális kompetenciájának és felhasználói tudatosságának**, illetve a munkavállalók digitális jártasságának **folyamatos fejlesztése** révén. Az által, hogy a Projekt keretében a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók is részesülhetnek a személyes használatra szolgáló notebookok kiosztásából, közvetlen környezetük, családjuk számára is megnyílik a lehetőség a digitális eszközök és szolgáltatások megismerésére. Ennélfogva a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára történő eszközbiztosítás közvetve hozzájárul a Nemzeti Digitalizációs Stratégia 2022-2030 átfogó és speciális célkitűzéseinek megvalósításához, különös tekintettel a Digitális Kompetencia pillér keretében azonosított alábbi célokhoz:

- A digitális készséggel nem rendelkezők aránya (16-74 éves korosztály körében az internetet nem használók aránya) 5% alá csökkenjen 2030-ra (DK1).
- A rendszeresen internetet használók aránya a 16-74 éves korosztály körében legyen 95% 2030-ra (DK2).

3. A rászorultsági elv érvényesítésére irányuló stratégia által használt alapfogalmak

- 3.1. **Kedvezményezett települések:** A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet megjelölt települések.
- 3.2. **Felzárkózó települések:** A Felzárkózó Települések (FETE) program 2019 júliusában a 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozat alapján indult el, és 2021-ben került kiterjesztésre a Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési program, továbbá a „Felzárkózó települé-

sek” hosszú távú programjának kiterjesztéséről szóló 1057/2021. (II. 19.) Korm. határozatnak köszönhetően. A programot a Magyar Máltai Szeretetszolgálat koordinálja, és célzott beavatkozásokkal kívánja segíteni az ország 300 leghátrányosabb helyzetű települését. A program hosszú távon 300 településre fókuszál (amelyek mindegyike szerepel a 105/2015-ös kormányrendeletben), ezek programba való bekapcsolása több ütemben valósul meg.

3.3. **Hátrányos helyzetű gyermek:** A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: „Gyvt.”) 67/A. § (1) bekezdése értelmében hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

3.4. **Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek:** A Gyvt. 67/A. § (2) bekezdése értelmében halmazottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

4. A rászorultsági elv érvényesítése a személyes használatba kerülő eszközök kiosztása során

- 4.1. A Projekt keretében – többek között – tanulók és pedagógusok személyes használatába adható notebookok kiosztása valósul meg. Tekintettel arra, hogy a pedagógusok számára beszerzett eszközök kiszállítása már az első körben, 2022 tavaszán megvalósult (az adott feladatellátási helyen a tanulók és pedagógusok egyszerre kapták meg a notebookokat), **a továbbiakban a személyes használatba kerülő eszközök kiosztása tervezetten csak a tanulókat érinti.**
- 4.2. Alapelvként kezeljük a kiosztás során, hogy **minden, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanuló számára biztosítani kell a Projekt keretében kiosztott notebook személyes használatának lehetőségét** – amennyiben törvényes képviselője révén igényli azt (vö. 6. pont). Ezeket a tanulókat tehát **előnyben részesítjük** azokkal szemben, akik nem tartoznak a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körébe. Annak érdekében, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók eszközigényét minden esetben teljesíteni tudjuk, az eszközigényléshez szükséges regisztrációs időszak lezárultával minden, a Projektben részt vevő **intézményfenntartót nyilatkoztatunk** arról, hogy az eszközt igénylők közül összesen **hány hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanuló** van. A Projekt megvalósítása során a tanulók szociális helyzetével kapcsolatban a Klebelsberg Központ kizárólag statisztikai adatokat kezel.
- 4.3. A rászorultsági elv területi szempontú megközelítésének alkalmazásához a 3.1. és 3.2. pontban rögzített kedvezményezett, valamint a felzárkózó településeket vesszük alapul. Vagyis a Projekthez csatlakozott intézményfenntartók fenntartása alá tartozó feladatellátási helyek közül **a kiosztás időpontját tekintve előnyben részesítjük azokat, amelyek az idézett rendelkezések szerint meghatározott településeken találhatóak.** A KIR statisztikai adatok tanúsága szerint azoknak a feladatellátási helyeknek a túlnyomó része (94%), amelyekben a hátrányos vagy halmozottan hátrányos tanulók aránya magasnak (60%) mondható, a kedvezményezett településeken található. Kiemelendő továbbá, hogy a köznevelési feladatot ellátó középiskolákban jelentősen lecsökken a nyilvántartott hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma, ezért a 9. évfolyamos tanulókra fókuszáló eszközosztás során ez a szempont veszít relevanciájából az előnyben részesítés tekintetében.
- 4.4. Mindezek alapján a rászorultsági elv alkalmazása során **a kiszállítási ütemterv összeállításakor a területi szempontokat érvényesítjük** – a közbeszerzési eljárás keretében megkötött adásvételi szerződésekhez igazodva **területi (pl. megyei vagy régiós) bontásban:**
1. ütem: A FETE programban részt vevő településeken található feladatellátási helyek.

2. ütem: Mindazon feladatellátási helyek, amelyek olyan településeken találhatóak, amelyek ugyan nem vesznek részt a FETE programban, de kedvezményezett településként szerepelnek a 105/2015-ös Korm. rendeletben.
 3. ütem: Az 1-2. ütemekbe nem sorolható feladatellátási helyek.
- 4.5. A fentiek szerint kialakított kiszállítási ütemtervet **jóváhagyás céljából megküldjük a Nemzeti Hatóságnak és a Szakpolitikai Felelősnek**, és amennyiben azok a rászorultsági elv alkalmazása tekintetében további szempontokat jelölnek meg, illetve adott feladatellátási helyek előrébb sorolását várják el, visszajelzésük alapján módosítjuk a feladatellátási helyek sorrendjét a végleges kiszállítási ütemtervben.

5. Az intézményfenntartók és intézmények szerepe a rászorultsági elv alkalmazásában

- 5.1. Tekintettel arra, hogy az eszközkiosztásban érintett tanulókkal és törvényes képviselőikkel a fenntartókon keresztül állunk kapcsolatban, a rászorultsági elv alkalmazásában a fenntartóknak és intézményeiknek is jelentős szerepük van. Az ezzel kapcsolatos feladataikat a Klebelsberg Központtal megkötött és szükség szerint módosított, **háromoldalú Együttműködési Megállapodás és Egyedi Használatba Adási Keretszerződés** rögzíti.
- 5.2. A fenntartónak és rajta keresztül az intézményeknek feladata a Projekt célcsoportjába tartozó, eszközkiosztásban érintett **tanulók és törvényes képviselőik tájékoztatása a Projektben való részvétel lehetőségéről és a tanulóknak szóló Általános Szerződési Feltételekben leírtakról.**
- 5.3. Ezen túlmenően az intézményeknek helyi szinten **támogatást kell biztosítaniuk** ahhoz, hogy a Projektben részt venni szándékozó tanulók törvényes képviselői **megfelelő módon és határidőben tudjanak regisztrálni a KRÉTA TESZEK Modulban** elérhető felületen.
- 5.4. A fenntartónak a regisztrációs időszak lezárultát követően a Klebelsberg Központ megkeresésére **írásban kell nyilatkoznia arról, hogy az igénylők közül hány fő számít hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanulónak.** A Klebelsberg Központ ezen adatok országos szintű összesítésével tudja biztosítani, hogy minden, a KRÉTA TESZEK Modulban törvényes képviselője által regisztrált, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanuló részesüljön a kiszállításra kerülő eszközökből.
- 5.5. Ha a Projekt keretében a regisztrált tanulók számához képest **kevesebb tanulói eszköz került kiszállításra** adott fenntartó feladatellátási helyeire, a fenntartó feladata gondoskodni arról, hogy minden regisztrált és hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanuló számára biztosítson eszközt, azaz őket részesítse előny-

ben. Ezekben az esetekben a Klebelsberg Központ megkeresésére **a fenntartónak írásban kell nyilatkoznia arról, hogy minden regisztrált és hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanuló átvette-e az eszközt**, és ha nem, akkor ezt **indokolnia** kell. Azokat az eseteket, amelyek arról szólnak, hogy az adott hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanuló törvényes képviselőjének regisztrációja ellenére nem vette át a számára biztosított notebookot, **a Klebelsberg Központ egyedileg vizsgálja és szükség szerint beavatkozást kezdeményez.**

- 5.6. Amennyiben a KRÉTA TESZEK Modulban elérhető információk azt mutatják, hogy adott fenntartó valamely intézményében **nem minden regisztrált tanuló vette át** személyes használatba a számára biztosított notebookot (annak ellenére, hogy minden regisztrált tanuló számára kiszállításra kerültek az eszközök), a Klebelsberg Központ megkeresésére **a fenntartónak írásban kell nyilatkoznia arról, hogy minden regisztrált és hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanuló átvette-e az eszközt**, és ha nem, akkor ezt **indokolnia** kell. Azokat az eseteket, amelyek arról szólnak, hogy az adott hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanuló törvényes képviselőjének regisztrációja ellenére nem vette át a számára biztosított notebookot, **a Klebelsberg Központ egyedileg vizsgálja és szükség szerint beavatkozást kezdeményez.**

6. A tanulói notebookok személyes használatba kerülésének folyamata

- 6.1. Tekintettel arra, hogy a Projektben részt vevő fenntartóknak a kiosztásra kerülő eszközökkel kapcsolatos nyilvántartási és nyomon követési feladataikat a KRÉTA TESZEK Modulban kell elvégezniük, minden intézményben ki kell jelölniük egy vagy több ún. **eszközmenedzsert**, ő(k) menedzseli(k) a kiosztásra kerülő eszközökkel kapcsolatos adminisztrációs feladatokat.
- 6.2. Az eszközt igénylő tanuló **törvényes képviselője** a KRÉTA TESZEK Modulba belépve **regisztrációs folyamat** keretében rögzíti igényét. Regisztráció nélkül a tanuló nem lesz jogosult a Projekt keretében kiosztott eszköz személyes használatba történő átvételére, ugyanakkor a regisztráció nem tehető kötelezővé számára sem a fenntartó, sem az intézmény részéről. A törvényes képviselő a saját és a tanuló adatainak ellenőrzését és szükség szerinti kiegészítését követően elolvassa az **Általános Szerződési Feltételeket**, majd ennek elfogadását követően véglegesíti a regisztrációját.
- 6.3. A törvényes képviselő regisztrációja alapján az intézményi eszközmenedzser a KRÉTA TESZEK Modul felületén **hozzárendel a tanuló nevéhez egy adott leltári számmal rendelkező notebookot.**
- 6.4. A notebookok kiszállítását követően **a törvényes képviselő átadás-átvételi nyilatkozat aláírása után veheti át** a tanulónak szánt notebookot, amely így a tanuló személyes használatába kerül a Projekt fenntartási időszakának végéig, illetve a tanulói jogviszonya végéig.